

**TMMOB ÜCRETLİ VE İŞSİZ MÜHENDİS, MİMAR VE ŞEHİR PLANCILARI
KURULTAYINA DOĞRU BÖLGE KURULTAYLARI
ANKARA BÖLGE KURULTAYI ATÖLYELERİ**

Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği tarafından ücretli ve işsiz mühendis, mimar ve şehir plancılarının çalışma yaşamında karşılaştığı sorunların tespiti, tanımı ve çözüm yollarının tartışılması, krizin çalışanlara, mühendis, mimar ve şehir plancılara yansımaları, sektörel ve bölgesel etkilerinin incelenmesi, TMMOB örgütlülüğünün yaygınlaştırılması, etkinleştirilmesi, kamu ve özel sektördeki ücretli mühendis, mimar ve şehir plancılarının sendikalaşması konusunda duyarlılık yaratılması amacıyla düzenlenen **TMMOB Ücretli Ve İşsiz Mühendis, Mimar Ve Şehir Plancıları Kurultayı**'na hazırlık çalışmaları arasında yer alan **Ankara Bölge Kurultayı** Ankara ilinde bulunan TMMOB bileşenleri tarafından bir dizi atölye çalışmasını da içerecek şekilde organize edilmektedir. Kapsamı "ücretli ve işsiz mühendis, mimar ve şehir plancılarının çalışma yaşamını belirleyen ve etkileyen konuların tartışılması ve kararlar alınması" olarak tanımlanan Kurultay öncesi hazırlık çalışması olarak organize edilen atölye çalışmaları Ankara bölgesinde sekiz ana başlık altında ele alınmıştır.

Atölye çalışmalarının amacı; Kurultay hazırlıkları sürecinde, Kurultay'da ve sonrasında katılımcı bir süreci inşa etmek, ücretli çalışan ve işsizlerin Kurultay'ın aktif bileşenleri olmasını sağlamak, belirli temalar çerçevesinde *Kurultay içeriğini zenginleştirecek tartışmaları önceden başlatmak*, Kurultay sonrasında ücretli ve işsiz mühendis, mimar ve şehir plancılarının çalışma alanları, koşulları, sektörel ve bölgesel sorunlarına dair çalışmaları devam ettirmektir. **Atölye çalışmalarının ana hedefi ise TMMOB Ücretli ve İşsiz Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları Kurultayı'na ücretli çalışanlar ile işsizlerin sorunlarını sistematik bir biçimde önceden tanımlayarak sunmak, öneri kararları geliştirmektir.**

Giriş:

1954 yılından bu yana en önemli teknik eleman örgütlenmesi olan Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği son yıllarda mimar, mühendis ve şehir plancılarının iş yaşamında karşılaştıkları sorunlar ile birlikte bu sorunlara çözümlerin aranılacağı,

hak taleplerinin dillendirileceği platform olarak önemini arttırmaktadır. Bugün geldiğimiz noktada dünyada arsızca ilerleyen neo-liberal dalga Türkiye gibi yeni sömürge düzeni içerisinde kalan ülkelerde önemli etkiler yaratmaktadır. Sermayenin üretim ekonomisi yerine finansal rant peşinde koştuğu, yeni sömürgecilik kavramlarının gündelik hayat üzerinden şekillendiği bu dalga içerisinde Türkiye'deki teknik elemanlar da çalışma hayatına getirilen yeni düzenlemeler çerçevesinde ve krizden kurtulamayan piyasa düzeni içerisinde işsizlik artışı, ücretlerde düşüş, çalışma koşullarının ağırlaştırılması gibi sorunlarla yüz yüze gelmektedir.

Şüphesiz bu sorunlar yalnızca Türkiye'nin sorunları değildir. Bugün dünyanın pek çok bölgesinde, sözde "gelişmiş" ülke olarak anılan coğrafyalarda da zihinsel ve bedensel emeğini ortaya koyanlar aynı problemlerle yüzleşmektedirler. Kapitalizmin döngüsel krizlerinden biri olan 2000'li yılların ekonomik krizi tüm dünyada çalışanları etkilemektedir. Krizi önleme adı altına gerçekleştirilen bir dizi "iyileşme paketi" yalnızca birim emeğin değerini düşürmekte, dünya ekonomisini elinde tutan dev sermayeyi finanse etmektedir. Bu durum küreselleşme çağı ile açıklanarak Avrupa Birliği ve A.B.D düzeni olarak karşımıza çıkmakta, neo-liberalizmin krizini aşmak adına sonradan icat edilen "hizmetlerin serbest dolaşımı" ile mevcut ekonomik döngünün devam ettirilmesi için yeni sömürü alanları tariflenmektedir.

Türkiye gibi yeni sömürge ülkeleri bu süreçte derin ekonomik ve (dolayısıyla) sosyal yaralar olarak mevcut sistemi idame ettirmeye çalışmaktadır. Ülkede 1980 darbesi ile başlayan süreç bir yandan örgütlü yapıları engellemeye yönelik operasyonlar yürütürken bir yandan da serbest piyasa koşullarının yerleşmesini sağlayan özelleştirme politikaları ile ortaya çıkmaktadır. Adapte edilen bu süreç emeğin yoğunlaştırılması, ancak değerinin düşürülmesi yönündeki çalışma hayatı düzenlemelerini de içermektedir. 1980 sonrası başlatılan bu süreç AKP hükümeti ile birlikte çoğu zaman Avrupa Birliği süreçleri bahane edilerek nitelikli emek gücünün değerinin azaltılması, çalışanın sosyal haklarının kısıtlanması ile sonuçlanmaktadır. Diğer yandan yine 1980 sonrası dayatılan özelleştirme süreci ile birlikte kamunun tasfiyesi mimar, mühendis ve şehir plancılarının da kamusal alandaki görevlerine sınırlandırmalar getirmiştir. Taşeronlaşmanın artması ülke

genelinde nitelikli emeğin hak ettiği değeri alamamasında ve örgütlenememesinde önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bugün TMMOB'ye kayıtlı üyelerin % 80'i özel sektör ve kamuda ücretli çalışanlardan oluşmaktadır. Değişen üretim biçimlerinin ve bu üretim biçimleri içerisinde değişen mimar, mühendis ve şehir plancılarının toplumsal ve ekonomik rollerini çeşitli kereler inceleyen TMMOB burada tartışılan sorunu 1974 yılında düzenlenen 1. Teknik Elemanlar Kurultayı'ndan bu yana ortaya koymaktadır. Bu dönemden itibaren özellikle ücretli çalışan mimar, mühendis ve şehir plancılarına dair önemli çalışmalar yürütülmüştür. Bu çalışmalar kapsamında 22-23 Eylül 2007 tarihlerinde gerçekleştirilen **TMMOB Mühendislik, İstihdam ve Ücretlendirme Sempozyumu**, 2009 yılında yayımlanan **"Türkiye'deki mühendis, mimar ve şehir plancılarının çalışma konularına göre profili"** çalışması günümüzde ücretli çalışan ve işsizlerin sorunlarına dair önemli bilgiler içermektedir. Bu sorunların paylaşılıp, tartışılacağı, sorunlarının kaynağına inileceği ve sonucunda çözüm önerilerinin geliştirileceği Kurultay ücretli ve işsiz mimar, mühendis ve şehir plancıları açısından son derece önemlidir. Bu kapsamda düzenlenen sekiz ayrı atölye çalışması Ağustos ayı itibariyle çalışmalarına başlayarak Kurultay'a dek tartışmaları sistematik bir biçimde yürütecektir.

Atölye 1- Ücretli mühendis, mimar ve şehir plancılarının çalışma yaşamını belirleyen yasalar, çalışma koşulları, asgari ücreti ve ücret, özlük hakları ve iş güvencesi

Sekretarya : Maden Mühendisleri Odası

Atölye İçeriği : Türkiye'de çalışma yaşamını belirleyen kanunlar incelendiğinde 1980 sonrası örgütlü yapılanmaları engelleyecek önlemler alındığı, kamuda çalışanlarla özel sektörde çalışanlar arasında ayrımlar yapıldığı gözlenecektir. Bu ayrımlar bir yandan kamuda çalışanları sindirmeye yönelik şekillenmekte iken diğer yandan da özel sektörde çalışanların haklarını piyasa koşulları ile belirleyen bir hal almıştır. Bu çerçevede çalışma yaşamındaki standartları belirleyen 4857 Sayılı İş Kanunu ile 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu geçirdiği değişimler, sunduğu olanaklarla beraber bu atölyede tartışılacaktır. Diğer yandan 506 sayılı SSK Kanunu ile 5434 sayılı Emekli Sandığı

Kanunu emeklilik hakları üzerine, 2821 Sayılı Sendikalar Yasası ile 4688 sayılı Kamu Görevlileri Yasası sendikalaşma süreci üzerine tartışılırken ele alınacaktır. Yine AB mevzuatı ve GATS'ın bir uzantısı olarak ele alınabilecek 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzni Hakkındaki Kanun da ücretli çalışanların haklarını etkilemesi dolayısıyla atölye çalışması içerisinde ele alınacak konulardan birisidir. Son olarak yasal mevzuat düzleminde ele alınacak konulardan birisi TMMOB ve TMMOB'ye bağlı meslek örgütlerinin yasal mevzuatındaki hak ve sorumluluklarına ait hükümler de bu atölye çalışması içerisinde yer alacaktır.

Diğer yandan mevcut çalışma koşulları fiziki, sosyal ve ekonomik açılardan ele alınarak tartışılacaktır. Bu koşullar içerisinde asgari ücretin belirlenmesinde yöntem, sonuç ve öneriler, özlük haklarının standardının oluşturulması, iş güvencesinin sağlanması konusunda atılacak adımlar hem TMMOB içerisinde hem de yasal ve yönetsel düzlemde nasıl tanımlanacağına dair hangi çalışmaların yürütülmesi gerektiği tartışılacaktır.

Cevapları aranacak sorular:

- ◆ Mevcut yasal düzenlemeler ücretli çalışan mimar, mühendis ve şehir plancılarının lehine midir?
- ◆ Mevcut yasal düzenlemelerde ücretli çalışan mimar, mühendis ve şehir plancılarının çalışma koşulları nasıl tanımlanmaktadır?
- ◆ TMMOB mevzuatında ücretli ve işsizlere dair hangi konular ele alınmıştır?
- ◆ Mesai saatlerine sınırlandırma getirilebilir mi?
- ◆ Emeğin ücretlendirilmesi hangi kriterlere bağlı olmalıdır?
- ◆ Çalışılan mekânın fiziksel koşullarının iyileştirilmesine dair çalışmalar yapılabilir mi?
- ◆ Özlük hakları nasıl tanımlanır? Özlük haklarını savunmak için hangi yöntemler geliştirilmelidir?
- ◆ TMMOB'nin her bileşeni tarafından asgari ücret belirlemesi yapılmış mıdır?
- ◆ Asgari ücret hangi kriterlere göre belirlenmiştir ya da belirlenmelidir?
- ◆ Sözleşme nedir? Özel sektörde çalışanlara dair tip sözleşme üretilir mi?
- ◆ İş güvencesi nedir? Mimar, mühendis ve şehir plancılarının iş güvencesi hangi kanallarla sağlanmalıdır?

- ◆ İşsizlik sigortası nedir? Türkiye’de işsizlik sigortası yeterli midir? İşsizlik sigortasının kapsamının genişletilmesi için neler yapılmalıdır?
- ◆ Türkiye’deki emeklilik sistemi yeterli midir? Bu sistemin gelişimi için neler yapılmalıdır?
- ◆ Mimar, mühendis ve şehir plancının çalışma koşulları ve ücretlendirmesi nasıl olmalıdır?
- ◆ Emeğin ücretlendirilmesi nasıl olmalıdır?
- ◆ Çalışma yaşamında karşılan psikolojik baskılarla nasıl mücadele edilmelidir?
- ◆ TMMOB üyesi çalışanlara dair hukuksal destek verilebilir mi?
- ◆ Yetkin mühendislik ve belgelendirme yönetmelikleri/uygulamalarıyla üyelerin mesleki yaşamının sınırlandırmak doğru mudur?
- ◆ 5290 sayılı Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği mevcut işsizliği giderebilecek bir çözüm müdür?

Anahtar Kelimeler : İş kanunu, mesai saatleri, ücretlendirme, özlük hakları, asgari ücret, sözleşme, iş güvencesi, işsizlik sigortası, emeklilik, mobbing, hukuksal destek.

Atölye 2- Kapitalizmin dünyadaki ekonomik krizi ve etkileri

Sekreteryaya : Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi

Geçmişten bugüne bütün iktisadi sosyal düzenler değişen üretim tarzlarına bağlı olarak kriz süreçlerinden geçmişlerdir. Bu toplumsal sistemler, yaşanan krizlerin niteliğine ve toplumsal muhalefetin gücüne bağlı olarak, ya 1929 ve 1973’lerde başlayan buhranlarda görüldüğü gibi sistemin işleyiş mekanizmalarını değiştirmeksizin ve kendisini yeni koşullara uyarlayarak yeniden yapılanmış, ya da 1917 Sovyetler Birliği örneğinde olduğu gibi uzun süren tarihsel yapısal krizler neticesinde başka üretim tarzlarına geçerek farklı sınıfsal-sosyal nitelik kazanmışlardır.

Bu değişimler yaşanırken diğer toplumsal kesimler gibi şehir plancıları, mimar ve mühendislerin üretim süreçlerindeki farklılaşmalara bağlı olarak değişen sınıf pozisyonlarını analiz etmek; gerek geçmiş mücadele deneyimlerinden faydalanarak yeni mücadele stratejileri de geliştirmek, gerekse mesleki sorunlar dışında toplumsal duyarlılığı olan demokratik kitle örgütü niteliğindeki TMMOB

aracılığıyla meslektaşlarımızın demokratik haklarına sahip çıkmaları ve örgütlenme mekanizmalarını geliştirmek açısından önem arz etmektedir.

Tüm dünyayı etkisi altına alan ekonomik kriz ücretli çalışma koşullarını ağırlaştırırken, işsizliği de arttırmaktadır. Ancak yukarıda da belirtildiği gibi Türkiye'nin durumu bu bağlamda mevcut kapitalist döngü içerisinde ücretli çalışan ve işsizler açısından daha da ağır koşullar içermektedir. Şüphesiz bu gelişmelerin kaynağında kapitalist düzen ve bu düzenin kendini yeniden var etme biçimi yatmaktadır. Post-fordist üretim biçimleri içerisinde sermayenin kendini finans sistemi üzerinden kurduğu yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönemde de nitelikli emek gücü "hizmet sektörü" denilen alanın içine hapsedilerek, nitelikli emek gücü bu alanda proleterleşmiştir. Dolayısıyla mimar, mühendis ve şehir plancıların işçileşmesi ile karşı karşıya kaldığımız bu dönemde teknik elemanlar sınıfsal mücadelelerin içerisinde önemli bir grup olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eminiz ki siyasal iktisat yazınında dünyada ve Türkiye'de yaşanan ekonomik kriz ve etkileri üzerine farklı bakış açılarından çalışmalar mevcuttur. fakat bu yaklaşımların sınıfsal pozisyon açısından farklılık arz eden mimar, mühendis ve şehir plancıları özgülündeki çalışmalarının yeterliliği tartışılır durumdadır. Dolayısıyla kapitalizmin dünyadaki krizi ve ülkemizdeki meslektaşlarımız üzerindeki etkileri yapacağımız atölye çalışmasında, gerek kuramsal ve teorik gerekse somut-pratik boyutta tartışılacaktır.

Dünyada ve Türkiye'de yaşanan ekonomik kriz, bu krizin çalışma koşullarına, eğitime, bireylerin haklarına olan etkileri bu atölye çalışmasında tartışılacaktır. Bu düzen içerisinde mimar, mühendis ve şehir plancılarının sosyal konumlarındaki ve ekonomik döngü içerisindeki rolleri de bu atölye çalışmasının konularındandır. Kapitalist sistemde istihdam sorunları, bu sorunların teknik elemanların çalışma alanlarına işsizlik ve ücretli çalışma koşullarında yansımaları da yine bu atölyede ele alınacaktır.

Cevapları aranacak sorular:

- ◆ Küresel Kriz ne demektir ve nasıl ortaya çıkmıştır?
- ◆ Kapitalizmin tarihsel-yapısal krizleri ne anlama gelmektedir?
- ◆ Her kriz yapısal bir değişimle mi sonuçlanır?

- ◆ Kriz gündelik hayatımızı nasıl etkilemiştir?
- ◆ Krizin Türkiye’de özel sektöre etkisi nedir?
- ◆ Krizin Türkiye’de kamu hizmetlerine etkisi nedir?
- ◆ Krizin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkileri nedir?
- ◆ Kriz ile mevcut iktidarın politikalarında ne gibi değişimler olmuştur?
- ◆ Krizle birlikte mühendislik, mimarlık ve şehir planlama hizmetlerinde nasıl bir dönüşüm olmuştur?
- ◆ Mimar, mühendis ve şehir plancılarının sınıfsal pozisyonlarını tayin eden kriterler nelerdir?
- ◆ Türkiye’de mimar, mühendis ve şehir plancılarının işsizlik oranı nedir? Kriz işsizlik oranını nasıl etkilemiştir?
- ◆ Türkiye’de mimar, mühendis ve şehir plancılarının çalışma koşulları nasıl değişmiştir?
- ◆ Kriz ile birlikte çok uluslu şirketlerinde piyasaya girişi ile birlikte mühendis, mimar ve şehir plancıları işçileşmekte midir?
- ◆ Krizle birlikte mimar, mühendis ve şehir plancılarının ücretlendirilmesinde değişim olmuş mudur?
- ◆ Krize rağmen özel sektörde ve kamuda ücretli çalışan mimar mühendis ve şehir plancılarının çalışma koşulları nasıl iyileştirilebilir?

Anahtar Kelimeler : Kapitalizm, neo-liberalizm, üretim biçimleri,fordist üretim, post-fordisit üretim, kriz,finansal krizi, real kriz, teknolojik yenilikler, çok uluslu şirketler, işçileşme, işsizlik, beyaz yakalı, mavi yakalı, istihdam, eğitim, düşük ücret.

Atölye 3- İşsizliğin ve güvencesizliğin mühendis, mimar ve şehir plancıları üzerinde etkileri

Sekretarya : Ziraat Mühendisleri Odası

Raportör : Kimya Mühendisleri Odası Ankara Şubesi

Atölye İçeriği: Küreselleşme ve son yıllardaki neo-liberal düzenin çalışma hayatı üzerindeki baskıları giderek artmaktadır. Kârın ön planda tutulduğu bu düzende

yüksek orandaki işsizlik önemli bir sosyal sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. İşsizlik ve güvencesizlik, bireyin kendi içine kapanmasına, depresyona yönelmesine ve toplumdan uzaklaşmasına yol açmaktadır. Ayrıca, kısıtlı iş imkanları ve büyüyen işsizlikle birlikte emeğin ücretlendirilmesinde sorunların yaşanmasına sebep olmaktadır. Oluşan bu sorunlar ücret sınırlarını aşağıya çekerken, sosyal hakların ihlal edildiği, iş kaygısının olduğu güvencesiz çalışma koşullarını da getirmektedir. Çalışanların sağlık, emeklilik gibi en temel hakları bile sistem içerisinde gasp edilmektedir. Sözleşmesiz, sigortasız çalışan kişilerin sayıları gün geçtikçe artmakta, bazı sosyal hakların (ulaşım, yemek, lojman, kira, yakacak, giyim yardımı gibi) adı bile anılmamaktadır.

Bu çerçevede bu atölye çalışmasında işsizlik ve güvencesizliğin getirdiği sosyal, psikolojik, ekonomik, fizyolojik sorunlar ile mühendis, mimar ve şehir plancılarının sosyal hak taleplerinin neler olması gerektiği ve çalışma koşullarına dair standartlarının belirlenmesi üzerine tartışılarak sonuçlar çıkartılacaktır. Bu sonuçların TMMOB ve TMMOB bileşenleri açısından değerlendirilmesi de bu atölyenin çalışma konusudur.

Cevapları aranacak sorular:

- ◆ Türkiye’de özlük hakları ihlâli ne durumdadır?
- ◆ Ülkede mimarlar, mühendisler ve şehir plancılarının hizmetlerinin ücretlendirilmesinin koşulları nelerdir?
- ◆ TMMOB ve bileşenlerinde ücretli çalışanların çalışma koşullarının iyileştirilmesi için neler yapılmalıdır?
- ◆ Hak ihlâlleri söz konusu olduğunda hukuksal destek verilmeli midir? (Ne şekilde verilmelidir?)
- ◆ Mimar, mühendis ve şehir plancılarının çalışma koşullarının standartları belirlenebilir mi?
- ◆ Özel sektörde ücretli çalışanlara dair tip sözleşme hazırlanabilir mi?
- ◆ Türkiye’de güvencesiz çalışma koşulları nasıl aşılabılır?
- ◆ Özel sektörde ücretli çalışanlar kamusal sağlık hizmetlerinden ne ölçüde yararlanılabilir?
- ◆ Kamuda çalışanlar kamusal sağlık hizmetlerinden ne ölçüde yararlanılabilir?

- ◆ Sağlık hizmetlerinden maksimum derecede faydalanabilmek için neler yapılmalıdır?
- ◆ Sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi çalışanları nasıl etkilemektedir?
- ◆ Türkiye'deki emeklilik sistemi yeterli midir?
- ◆ Emeklilik sisteminin özelleştirilmesi doğru mudur? Bu konuda nasıl önlemler almak gerekir?
- ◆ TMMOB içinde işsiz mimar, mühendis ve şehir plancıları için neler yapılabilir?
- ◆ İşsizliğin ve güvencesizliğin yeni mezun mühendis, mimar ve şehir plancıları açısından gerekçeleri nelerdir?
- ◆ Tecrübe ve işsizlik ilişkisi nedir?
- ◆ Mühendislik, mimarlık ve şehir plancılığı öğrencileri açısından eğitim sistemi ve işsizlik ilişkisinin hangi düzlemedir?

Anahtar Kelimeler : Özlük hakları, maaş (ücretlendirme), işsizlik, sözleşme, güvencesiz çalışma, sağlık hizmetleri, emeklilik, özel emeklilik, toplu sözleşme, grev, gençlik.

Atölye 4- Ücretli ve İşsiz kadın mühendis, mimar ve şehir plancılarının çalışma yaşamında karşılaştıkları sorunlar ve çözümleri

Sekretarya : Mimarlar Odası Ankara Şubesi

Atölye Toplantıları : 2 Eylül 2009, 16 Eylül 2009, 30 Eylül 2009, 14 Ekim 2009, 21 Ekim 2009.

Atölye İçeriği : Türkiye'de ve dünyada yaşanan krizlerden en çok etkilenen kesim şüphesiz kadın emekçilerdir. Kadın mimar, mühendis ve şehir plancılarının çalışma yaşamında erkek çalışanlara göre daha düşük ücretle daha yoğun emek gerektiren işlerde çalıştığı bir gerçektir. Kadın çalışanların kendi işleri dışında başka alanlarda da çalışması beklenir. Bürolarda, ofislerde kadın çalışanların sekreterlik, hatta temizlik ve ikram hizmetleri gibi hizmetleri de yerine getirmesi genel kabul gören bir yaklaşımdır. Kadın çalışanların terfi edilme oranları erkek çalışanlara göre daha düşüktür. İşe alınmalarda da bazı meslek grupları için (özellikle mühendislik alanında) erkek çalışanlar tercih edilir. Bütün bu ayrımcı politikaların yanında kadınların çalışma yaşamalarında doğum izinleri,

kreş hakları gibi hakları da çoğu zaman işveren önünde kadınların işe alınmasında en önemli engellerdir.

Tüm bu koşulların yanında kadın çalışanlar üzerinde uygulanan mobbing erkeklere oranla çok daha yüksektir. Kadınların çalışma yaşamlarında karşılaştığı sorunlardan birisi de her zaman dillendirilemese de tacizdir. 4. atölye bu bağlamda işyerlerindeki ve örgütlü yapılanmalar içerisinde cinsiyet ayrımcılığını irdelemeyi amaç edinmektedir. Atölyede kadınların iş yaşamı içerisindeki yerini sorgulamak, sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirmek hedeflenmektedir. Atölye yalnızca çalışma yaşamında karşılaşılan sorunları içermemekte, kadın mimar, mühendis ve şehir plancılarının örgütlenme sorunlarını da masaya yatırmak, çözüm önerileri geliştirmek üzere kurgulanmıştır.

Cevapları aranacak sorular:

- ◆ Cinsiyet ayrımcılığına karşı geliştirilecek stratejiler neler olmalıdır?
- ◆ Mimarlık, mühendislik ve şehir plancılığı disiplinleri içerisinde cinsiyet ayrımcılığı hangi konu başlıkları altında ele alınmalıdır?
- ◆ Kadınların çalışma yaşamında karşılaştığı sorunlar nelerdir?
- ◆ Kadınlar uygulanan baskı ortamını kırmak için nasıl çalışmalar yapmalıdır?
- ◆ TMMOB ücretli çalışan ve işsiz kadın üyelerine dair hangi çalışmaları yürütmelidir?
- ◆ Kadınlar TMMOB örgütlülüğü içerisinde yeterince temsil edilmekte midir? Yeterli temsiliyetin sağlanması için neler yapmak gerekir?
- ◆ Kadın örgütlülüğünün arttırılması için neler yapmak gerekir?
- ◆ Kurumlarda çalışan kadın-erkek mimar, mühendis ve şehir plancılarının sayılarının ve aldıkları ücretlerin dengelenmesi için neler yapılabilir?
- ◆ İşyerlerinde kreş açılması konusunda hangi çalışmalar yapılmalıdır?
- ◆ İşyerlerinde doğum izni düzenlemeleri ne şekilde ele alınmalıdır?

Anahtar Kelimeler : düşük ücret, yoğun mesai, kadın hakları, doğum izni, kreş hakkı, sosyal haklar, mobbing, taciz.

Atölye 5- Özelleştirmenin mühendis, mimar ve şehir plancıları üzerindeki etkileri

Sekretarya : Elektrik Mühendisleri Odası Ankara Şubesi

Atölye İçeriği : Kapitalist küreselleşme ile birlikte temel amacı yaşamın her alanını piyasalaştırmak olan ve tüm dünyada son 30 yıldır uygulanan neoliberal politikaların kuşkusuz en temel ayağı özelleştirmelerdir. Liberalizmin kabuk değiştirdiği 1970'lerin sonlarına dayanan özelleştirme politikaları özellikle 1980'lerin başlarında ABD'de Reagan döneminde uygulanmaya başlanmış, İngiltere'de Thatcher döneminde devam niteliği kazanmış ve artık Thatcherizm'le anılır hale gelmiştir.

Tüm dünyada yaşanan özelleştirme sürecini en çarpıcı şekilde yaşayan ülkelerden birisi de Türkiye'dir. 24 Ocak 1980 kararlarıyla özelleştirme bir devlet politikası olarak benimsenmiş, 1980 askeri darbesinin hemen ardından da hukuki bir çerçeveye oturtulmuştur. Özellikle 2002'den itibaren hız kazanan özelleştirmeler var olan tüm kamusal varlıkların sistemli olarak özele devredilmesini hayata geçirmiştir. Başlatılan bu özelleştirme seferberliği bugün en temel haklarımız olan sağlık ve eğitim alanına kadar inmiş, doğal kaynaklarımızın satılmasına kadar varmıştır. Son yıllardaki girişimler ile insan yaşamı için gerekli olan ısınma, ulaşım gibi temel bireysel haklara ulaşılabilirlik azalmıştır. Diğer yandan kamu kurumlarının tasfiyesi ile birlikte kamuda çalışan pek çok mimar, mühendis ve şehir plancısı emekliliğe veya başka kurumlara nakledilmeye zorlanmıştır. Bu süreç içerisinde kamu kurumlarının çoğu ihale usulünü benimsediklerinden kamu kurumlarında çalışan TMMOB üyeleri teknik bilgilerini çalıştıkları iş ortamında kullanamaz hale gelmiştir. Diğer yandan özelleştirme ile birlikte yoğun emeğin az ücrete özel sektörde yer alması sağlanmış, böylelikle işsizlik de özelleştirme sonucunda ortaya çıkan toplumsal bir olgu olmuştur.

Bu çerçevede 5. atölye Türkiye'deki özelleştirme politikalarını, günümüz ekonomik sistemi içerisinde ele alarak bu sistem içerisinde varolma mücadelesi yürüten teknik elemanların durumlarını irdelemek hedefiyle oluşturulmuştur.

Cevapları aranacak sorular:

- ◆ Neo-liberal düzende Türkiye'deki özelleştirme politikaları nasıl değerlendirilmelidir?
- ◆ Özelleştirme mimar, mühendis ve şehir plancılarının çalışma koşullarını nasıl etkilemektedir?
- ◆ Özelleştirme ve işsizlik arasında nasıl bir ilişki vardır?
- ◆ Kamunun daralması mimar, mühendis ve şehir plancılarının çalışma koşullarını nasıl etkilemektedir?
- ◆ Özelleştirme ile taşeronlaşma arasında ne tür bir ilişki vardır?
- ◆ Özelleştirmenin emeğin ücretlendirilmesinde nasıl bir etkisi vardır?
- ◆ Özelleştirme politikaları karşısında özellikle ücretli çalışanlara dair nasıl bir sistem
- ◆ tanımlanmalıdır? Bu sistemde TMMOB'nin rolü ne olmalıdır?
- ◆ Özelleştirmelerin gerekçeleri nelerdir?
- ◆ Kamu hizmet üretmemekte midir yoksa sistemli olarak hizmet üretimi engellenmekte midir?
- ◆ Kamu hizmetleri nasıl olmalıdır?
- ◆ Özelleştirmeler en çok hangi sektörlerde yaşandı?
- ◆ Yeniden kamulaştırma mümkün mü?
- ◆ Özelleştirmenin alternatifi nedir?
- ◆ Özelleştirmenin çalışanların özlük haklarını nasıl etkilemiştir?

- ◆ Özelleştirmenin kaçınılmaz olduğu durumlar var mıdır?
- ◆ Özelleştirme karşıtı mücadele neden etkin/etkili olamadı?
- ◆ Özelleştirme karşısında nasıl bir mücadele tarzı benimsenmeli? Ve bu mücadelede TMMOB nasıl bir konum almalı?

Anahtar Kelimeler : Neo-liberalizm, özelleştirme, kamuda daralma, serbest piyasa ekonomisi, ücretlendirme, işçileşme, taşeronlaşma.

Atölye 6- Anadolu'da ve Ankara'da mühendis, mimar ve şehir plancılarının istihdamı ve çalışma koşulları

Sekretarya : İnşaat Mühendisleri Odası Ankara Şubesi

Raportör : Jeofizik Mühendisleri Odası

Atölye İçeriği : Kapitalizmin 1970'lerden itibaren girdiği kriz, sistemin sürdürülebilirlik imkanını büyük oranda yok etmiştir. Bunu aşmak üzere gerçekleştirilen dönüşüm, bugün etkilerini pek çok alanda daha net şekillerde göstermektedir.

1970'lerin sonlarından itibaren hayata geçirilen ve neoliberalizm olarak adlandırılan bu yeni eğilim; ekonomik, siyasal, toplumsal ve kültürel açılardan kapitalizmin son 30 yılını şekillendirmiştir ve şekillendirmektedir. Pek çok açıdan oldukça farklı görünümüleri olan bu yeni sürecin temel dinamiği; 1945 sonrası dünyanın görece "refah" döneminin sınırında krize giren sistemi, geniş toplum kesimleri ve kamusal öncelikler aleyhine, sermaye eksenli ve kar öncelikli bir yapıya evriltmektir. Bu dönüşüm süreci, tüm toplumu olduğu gibi mühendisleri de oldukça derinden etkilemektedir.

İkinci dünya savaşı sonrası dünyada, "kalkınma" eksenli belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde sistemin kilit adamı konumundaki mühendisler, 1970'lerden bu yana kapitalizmin hakim eğilimlerine paralel olarak önemli kırılmalar ve dönüşümler yaşamaktadırlar. Son otuz yıldır ilerleyen proleterleştirme dalgası çerçevesinde işin kendisinin ve iş yapma tarzlarının dönüşümü, mühendisler için de önemli sonuçlar doğurmuştur. Bu süreç içerisinde mühendislerin yaptıkları iş, nitelik ve işlev olarak değişime uğrarken, mühendislik mesleğinin ve kimliğinin dönüşümü de buna paralel bir değişime maruz kalmaktadır. Mühendisler giderek "ayrıcılık" konumlarını kaybetmektedirler.

İşin niteliğine dair dönüşüm; iş süreçleri ve işin örgütlenme biçimlerindeki dönüşümle paralel gitmektedir. Üretim parçalanması, aşırı uzmanlaşma, esnek ve güvencesiz çalıştırma giderek daha fazla şekilde kapitalizmin ana iş ve çalıştırma biçimi haline almakta, bu çerçevede formel sektörlerin giderek enformel sektörlere bağımlı hale gelmesi ise sürecin temel ilerleticisi olmaya başlamaktadır.

Bu yeni "istihdam" yapısı, mühendisler için de geçerliliğini korumakta ve çalışma koşulları bu yapıya uygun olarak biçimlenmektedir.

Altıncı atölyede, mühendislerin istihdamı ve çalışma koşulları, bu genel çerçevede içerisinde ele alınacak, mevcut sorunlar ve çözüm önerileri bu ekseninde geliştirilmeye çalışılacaktır.

Özel olarak ise, Ankara ve Anadolu'daki mühendis, mimar ve şehir plancılarının mevcut durumlarını tespit etmek üzere, bölgenin üretim ilişkileri belirlenecek, bu ilişkiler içerisinde mühendis, mimar ve şehir plancılarının konumu ve sorunları tariflenecektir.

Cevapları aranacak sorular:

- ◆ Ankara'da üretim biçimleri nasıl şekillenmektedir?
- ◆ Ankara bölgesinde yaşayan mimar, mühendis ve şehir plancılarının önemli sorunları nelerdir?
- ◆ Bölgede yaşanan gelişmeler merkezleri Ankara ilinde bulunan TMMOB bileşenlerini nasıl etkilemektedir?
- ◆ Bölgenin özel sorunlarına dair hangi çalışmalar yapılabilir?
- ◆ Bölgede yer alan kamu kurumları bölgenin gelişimi için önemli midir?
- ◆ Ankara kentine civar illerden gelen göç, buradaki istihdam sorunlarını ne derece etkilemektedir?

Anahtar Kelimeler : İstihdam, iş potansiyeli, kamu kurumları, özel sektör, ücretli çalışan, yayılma, etkileşim, göç.

Atölye 7- Çalışma Yaşamında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sekretarya : Çevre Mühendisleri Odası Ankara Şubesi

Raportör : Peyzaj Mimarları Odası

Atölye İçeriği : Kapitalist üretimin temel olgusu, emeği ve üretim araçlarını sermayenin hizmetine sunmaktır. Bu durumda emeğin ve onun sahibi olan emekçilerin, sermayenin amaç ve çıkarlarına uymadığı noktada değersizleşmesi anlamına gelmektedir.

Mevcut sistem içerisinde mühendis, mimar ve şehir plancılarının büyük bir çoğunluğu emeğini sermayenin hizmetine sunarak geçinmektedir. Dolayısıyla kapitalist toplumda mühendis, mimar ve şehir plancılarının değeri de sermayeye hizmet ettiği oranda değer kazanır.

Emeğiyle geçinen mühendis, mimar ve şehir plancısı ancak kendi sınıf bilincini aldığı zaman kapitalizmin ekonomik yasalarının belirlediği konumun dışına çıkabilecektir. Bu noktada mühendis, mimar ve şehir plancısı kendi kimliğini toplumdan doğru algılayabildiği gibi toplumun çıkarları için de nerede durduğunun bilincine sahip olacaktır.

Emperyalist-kapitalist toplumlarda mühendis, mimar ve şehir plancıları çalışma yaşamında birçok sorunla karşılaşmaktadır. Çalışma yaşamlarını düzenleyen kanunlar, yasa ve yönetmelikler çoğu zaman karşılarına bir sorun olarak çıkarken; mücadeleyle kazanılan bir çok hak ise ellerinden alınmaktadır.

Kamu ve özel sektörde çalışan mühendis, mimar ve şehir plancıları "İnsanca yaşama" için talep edilen ücretlerinin verilmemesi, çalışma yaşamlarını etkileyen fiziki ve sosyal baskılar, ellerinden alınan sosyal ve ekonomik haklar, cinsiyet

ayrımcılığı, örgütlenmenin önüne konan engeller nedeniyle hergün birçok sorunla yüz yüze gelmektedirler.

Buradan yola çıkarak "Çalışma Yaşamında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri" başlıklı 7. atölye içerisinde kamu, özel sektör ve üniversitelerde ücretli çalışan veya işsiz mühendis, mimar ve şehir plancılarının yaşadığı sorunların dile getirilmesi; ekonomik kriz ortamında yaşadıkları sosyal, ekonomik ve psikolojik sorunlarının ortaya çıkarılması ve bu sorunlara karşı üretilecek çözümlerin ve verilecek mücadelenin nasıl olması gerektiği cevap bulacaktır.

Cevapları aranacak sorular:

- ◆ Mühendis, mimar ve şehir plancısı işçi sınıfı içerisinde midir?
- ◆ Ücretli çalışan mühendis, mimar ve şehir plancısının çalışma yaşamını belirleyen kanun, yasa ve yönetmelikler nelerdir?
- ◆ Çalışma yaşamını belirleyen kanun, yasa ve yönetmeliklerde ücretli çalışan mühendis, mimar ve şehir plancısı ne gibi sorunlarla karşılaşmaktadır?
- ◆ Ücretli çalışan mühendis, mimar ve şehir plancısının hak ettiği ücret nedir?
- ◆ Ücretli çalışan mühendis, mimar ve şehir plancısı için ayrı bir asgari ücret tarifesine gerek var mıdır?
- ◆ Ücretli çalışan mühendis, mimar ve şehir plancısının çalışma yaşamında karşılaştığı en önemli sorunlar nelerdir?
- ◆ Değişen üretim ilişkileri içerisinde mühendis, mimar ve şehir plancısının mesleki alanlarına ne gibi saldırılar olmaktadır?
- ◆ Ücretli çalışan mühendis, mimar ve şehir plancısının çalışma yaşamlarında maruz kaldıkları hak gaspları nelerdir?
- ◆ Ücretli çalışan mühendis, mimar ve şehir plancısının çalışma yaşamlarındaki standartlar belirlenebilir mi?
- ◆ Ücretli çalışan mühendis, mimar ve şehir plancısının terfi sistemlerinde karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- ◆ Ücretli çalışan mühendis, mimar ve şehir plancısı cinsiyet ayrımcılığına maruz kalmakta mıdır?
- ◆ Ücretli çalışan mühendis, mimar ve şehir plancısı örgütlenmeli midir? Neden ?
- ◆ Ücretli çalışan mühendis, mimar ve şehir plancısının örgütlenmesinin önüne çıkan engeller nelerdir?
- ◆ TMMOB ve bağlı Odalarında ücretli çalışan mühendis, mimar ve şehir plancısının çalışma koşulları nasıldır?
- ◆ TMMOB ve bağlı Odalarında ücretli çalışan mühendis, mimar ve şehir plancısının çalışma koşulları belirlenebilir mi?
- ◆ TMMOB ve bağlı Odalarında ücretli çalışan mühendis, mimar ve şehir plancısı sendikalaşmalı mıdır?
- ◆ TMMOB ve bağlı Odalar çalışma yaşamındaki sorunlara yönelik ne yapmalıdır?
- ◆ TMMOB ve bağlı Odalar çalışma yaşamını belirleyen yasal düzenlemelere hangi yöntemlerle müdahil olabilir?

Anahtar Kelimeler : Düşük ücret, terfi, emeklilik, özlük hakları, sendikalaşma, mobbing, fiziki koşullar, ücretlendirme, ayrımcılık

Atölye 8- Ücretli ve işsiz mühendis, mimar ve şehir plancılarının örgütlenmesi

Sekretarya : Jeoloji Mühendisleri Odası

Sekreteryaya : Gıda Mühendisleri Odası

Atölye İçeriği : 1980 sonrasında, kamuda çalışanların meslek odalarına üyeliklerinin zorunluluktan çıkartılması ile birlikte TMMOB ve bileşenlerinde üyelere ulaşmada sorunlar yaşanmaya başlamıştır. Bu süreç, önemli bir demokratik kitle örgütü olarak TMMOB örgütlülüğünü zedelemeye yönelik olarak bugün artarak devam etmektedir.

Bugüne gelindiğinde ise örgütün en büyük kesimini oluşturan ücretli çalışan ve işsiz üyelerin örgüt içindeki yerlerinin bir kez daha değerlendirilmesi gerektiği görülmektedir. Geçmişten günümüze değin yaşananların doğru şekilde tahlili ile yorumlanması gereken, birliğin bugünkü durumu içinde görülmektedir ki; TMMOB'nin yaptıklarında ve yapacaklarında sorumluluk sahibi olması gereken ücretli ve işsiz mühendis, mimar ve şehir plancıların örgüt bünyesinde ne derece var olabildikleri ya da kendilerini ne kadar ifade edebildikleri, tartışma konusudur. Diğer taraftan, esnek çalışma saatleri, işsizlik gibi pek çok nedenle Oda / TMMOB ile ilişki kuramayan üyenin beklenti ve sorunlarının TMMOB'de ne kadar karşılık bulduğu da tartışmanın bir diğer boyutudur.

Üyenin TMMOB ile olan ilişkisi, beklentileri ölçüsünde gelişmektedir. Kendisini örgütünde var edemeyen üye, süreç içerisinde kopmakta, duyarsızlaşmaktadır. Tüm bunlarla birlikte yine mühendis mimar ve şehir plancılarının hatırı sayılır bir kısmının odalarına üye olmayışı da örgütün bir diğer sorunudur.

Dolayısıyla bu tablo karşısında, üyesinden kopartılmaya çalışılan TMMOB'nin örgütlenme yapısını güçlendirecek, üyeleri ile ilişkileri arttıracak yöntemlerin tanımlanması gerekmektedir. Bu süreçte en başta, ücretli çalışan ve işsiz üyelere ulaşılması, sorunlarının doğru tanımlanması ve bu kesimin yönlendirdiği bir çalışmayla sıkıntıların aşılması için çaba harcanması gerekmektedir. Hak taleplerinin geliştirileceği platformlar olarak sendikaların rolleri, TMMOB ve sendika birlikteliğinin değerlendirilmesi yine bu süreçte üzerinde durulması gereken önemli konular olacaktır.

Anahtar Kelimeler : Örgütlülük, TMMOB, sendika, işyeri temsilciliği, toplu sözleşme, grev

Cevapları aranacak sorular:

- ◆ Mühendis, mimar ve şehir plancılarının örgütlenmesi gerekli midir?
- ◆ Mühendis, mimar ve şehir plancılarının örgütlenmesi hangi ilkeler doğrultusunda gerçekleşmelidir?
- ◆ İşsizlik ve çalışma yaşamında karşılaşılan sorunlarda mühendis kimliği taşıyan-taşımayanlar arasında fark var mıdır?
- ◆ Mühendis, mimar ve şehir plancılarının işsizlik ve çalışma yaşamında karşılaştıkları sorunlar karşısında örgütlenebileceği odaklar nerelerdir?

- ◆ Ücretli çalışan ve işsiz mühendis, mimar ve şehir plancılar TMMOB bünyesinde ne kadar örgütlüdür?
- ◆ Ücretli çalışan ve işsiz mühendis, mimar ve şehir plancılarının örgütlenmelerinin sağlanamamasına hatta üye olmamasına neden olan koşullar nelerdir?
- ◆ Sözü edilen örgütlülüğün sağlanması için örgüt bünyesinde üyenin ihtiyaç duyduğu çalışmalar yapılmakta mıdır?
- ◆ Bu anlamda eksiklikler nelerdir, nasıl bir çalışmayla ücretli çalışan ve işsiz üyelere ulaşılabilir, bu kesimin ihtiyaçları nelerdir?
- ◆ Ücretli çalışan ve işsiz mühendis, mimar ve şehir plancılarının özgün koşulları dikkate alınarak bu kesimin örgüt içinde belirleyici olabileceği bir yapı oluşturulabilir mi?
- ◆ İşsizlik ve çalışma yaşamında karşılaşılan sorunlar bağlamında, mühendis, mimar ve şehir plancılarının örgütlenmesinin farklı bir yeri var mıdır?
- ◆ Mühendis, mimar ve şehir plancılarının, işsizlik ve çalışma yaşamında karşılaştıkları sorunlar karşısında bir araya gelebileceği başka kesimlerde var mıdır?
- ◆ Mühendis, mimar ve şehir plancılarının sendika üyesi olması hangi ihtiyacın ürünü olarak anlamlıdır?
- ◆ Sendikalar mühendis, mimar ve şehir plancılarına ne sağlayabilir?
- ◆ Mühendis, mimar ve şehir plancıları genel anlamda sendikalı mıdır, yoksa hangi nedenlerle değildir?
- ◆ Mühendis, mimar ve şehir plancıları arasında sendikal bilinci geliştirmek için nasıl bir çalışma yapılabilir?